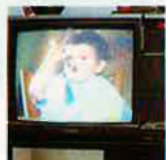

Televisió per cable, l'embolic que es desfà

Si una llei ha costat d'aprovar ha estat justament la llei de la televisió per cable. Però després d'un llarg procés, el ciutadà podrà beneficiar-se d'un seguit de serveis associats a la tecnologia del cable.

El projecte de llei del cable és un dels del mandat socialista que més ha trigat a ser aprovat. Més de tres anys. Motius? En una època mediàtica com l'actual, controlar els mitjans de comunicació equival a controlar una gran part del poder. Diguem que el negoci del cable podria abastar inver-

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

sions de 500.000 milions de pessetes. A més, hi ha moltes parts interessades i implicades: govern central, governs autonòmics, ajuntaments, operadors del país i de fora, entitats financeres, instal·ladors...

Mirant una mica enrere, trobem que els primers esborranys de la

mies, partint de la norma bàsica estatal, competències en alguns aspectes tècnic-administratiu de la televisió per cable. El govern català ja va legislar l'estiu passat sobre aquest punt. Els governs valenciana i balear no han pres, de moment, cap iniciativa per fer-ho.

Ara només resta que el govern central publiqui la convocatòria d'adjudicació de les llicències per al segon operador (el primer és, per llei, Telefònica), perquè la pell de brau pugui encablar-se en pocs anys.

El negoci del cable, on hi ha moltes parts interessades, podria abastar inversions de mig milió de pessetes.

Un cable poliglòt. Una de les coses que el govern català vol evitar que passi en la televisió per cable és que es repeteixi la marginació del català de les cadenes de televisió privades. "La llei de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable aprovada pel Parlament de Catalunya el juliol de l'any passat és agosarada pel que fa a la llengua", diu Agustí Gallart, director general de Radiodifusió i Televisió de la Generalitat de Catalunya. La llei estableix, en l'article 7, que el 50% del temps de reserva destinat a la difusió d'obres europees (el 51% del total), sigui per a l'emissió d'obres d'expressió originària en qualsevol llengua oficial de Catalunya. També s'ha de garantir que com a mínim, el 50% d'aquestes obres siguin en llengua catalana. Això representa que, com a mínim, aproximadament un 13% del temps total d'emissió podrà ser ocupat per obres d'expressió original en català.

D'altra banda —segons aquest

lleï donaven un protagonisme preponderant a l'estat. El govern González, amb Josep Borrell de ministre del ram, copiava en telecomunicacions el model jacobí francès —això sí, amb uns quants anys de retard.

I va ser precisament aquest retard que va obligar l'executiu socialista a modificar la llei amb una redacció més "autonomista". A mitjan 1995, la situació del govern socialista era d'extrema feblesa. Pujol se'n va aprofitar per forçar, malgrat l'aferrissada oposició de Borrell, un canvi del projecte de llei. Aquest canvi dona a les autono-

Antoni Subirà, conseller d'Indústria de la Generalitat de Catalunya. El govern català ha apostat fort pel cable.

mateix article—, les emissions de qualsevol obra audiovisual doblada a una llengua diferent de l'original s'ha d'oferir simultàniament, com a mínim, doblada en llengua catalana —la tecnologia del cable permet d'oferir el mateix programa en diverses llengües—. Com és natural, tot això només afectarà els canals de nova creació. Cal dir que aquest article 7, anomenat de pluralitat lingüística, i l'article 5, sobre els programadors independents, varen tenir el vot contrari del PP. La resta de la llei fou aprovada per unanimitat.

Un altre aspecte que la Generalitat de Catalunya controlarà serà l'emissió de programes amb escenes de violència gratuïta o pornografia. Per això —i pensant en la protecció dels joves i dels infants— els canals específics d'aquests gèneres s'hauran de contractar a part del paquet bàsic de televisió. També s'ha de destacar la creació del Consell Audiovisual de Catalunya, com a òrgan assessor i consultiu del govern. Els dotze vocals de què constarà seran professionals de competència reconeguda.

Pel que fa els continguts, els experts assenyalen que el futur de la televisió per cable serà l'oferta de canals temàtics, com més diversos, millor. "A Nord-amèrica —comenta Agustí Gallart— hi ha canals només de bricolatge o que aborden problemes de les relacions entre pares i fills, per posar-ne uns exemples". Potser és per aquest motiu que la llei del Parlament de Catalunya parla de reservar per als programadors independents un 40%, com a mínim, de l'oferta audiovisual de l'operador de cable.

"Aviat s'haurà de replantejar el paper del receptor davant aquesta allau informativa. Això servirà per anar definint el conjunt del públic", diu Josep Gifreu, degà dels Estudis de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra. Gifreu és partidari que, fins a un cert punt, hi hagi una intervenció política per tal de mantenir uns estàndards de decència pública. "El que no es pot evitar és una gran multiplicitat d'ofertes, però s'ha de ser exigent en la demanda i en la qualitat", afegeix.

Analògic contra digital

La televisió digital és a la cantonada. Però, per què digital? En principi, qualsevol magnitud física pot convertir-se en elèctrica mitjançant els convertors (transductors) adients, com per exemple una càmera de televisió. En aquest cas, els nivells de llum que conté una escena es converteixen en senyals elèctrics analògics (la conversió directa a senyals digitals encara trigarà). Així tenim un senyal analògic de televisió en què el senyal varia en funció del temps. Però què passa quan aquest senyal s'ha d'emmagatzemar durant un temps, manipular, enregistrar i transmetre sense degradació ni interferències? La resposta està en la conversió del senyal analògic en digital.

El senyal digital quantifica, a partir d'un mostratge, la informació que conté el senyal analògic de tal forma que, a cada nivell de senyal analògic, hi correspongui un nombre digital de 8 bits (uns i zeros). Això permet de tenir 256 valors possibles (2⁸). Un cop feta aquesta conversió, resulta molt més fàcil de treballar amb senyals que es basen en senzilles commutacions, és a dir, en senyals que passen de valer 1 a valer 0, i viceversa, que no pas amb la gran diversitat de canvis que tenen els senyals analògics.

Un dels principals problemes de les transmissions de senyals digitals de televisió era, fins fa poc temps, la gran amplitud de banda (marge de freqüències) que necessitava, perquè la quantitat d'informació codificada era enorme. Amb les modernes tècniques de compressió digital MPEG-2 el problema s'ha resolt. Ara, en l'amplitud de banda que ocupa un canal analògic, se n'hi poden col·locar uns quants canals digitals. M. D.

El govern català vol evitar que es repeteixi en el cable la marginació que el català pateix en les cadenes privades.

Units pels fils de coure. Que la Generalitat de Catalunya ha apostat fort pel cable és un fet. A part les qüestions político-culturals, té més interessos en el tema. Sense anar més lluny, l'empresa Multimedia Cable és una filial de Catalana d'Iniciatives, que té de principals accionistes la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona. Multimedia Cable té el 7,5% d'accions de Cable i Televisió de Catalunya, SA (CTC), l'operador de cable —l'únic presentat a concurs— que va aconseguir la llicència de l'Ajuntament barceloní per a instal·lar una xarxa de banda ampla (una

prova pilot ja ha començat en algunes llars del barri de la Sagrada Família). En aquest tema, cosa rara, la sintonia entre les dues institucions amb seu a la plaça de Sant Jaume de Barcelona és total.

Però l'accionista principal de CTC i motor de l'operació és US West España Telecommunications amb un 25% del total. L'empresa és una filial d'US West, un dels *holdings* més forts del món en el sector de les telecomunicacions. A més, disposa de participacions en empreses audiovisuals, com ara la potent Time Warner.

CTC ha tingut el suport incondicional del consistori barceloní. La dèria de Maragall de fer de Barcelona una ciutat ultramoderna també inclou el fet de deixar, abans de plegar, el tema del cable lligat. Maragall ha manifestat més d'una vegada la voluntat de fer de Barcelona la capital europea de les telecomunicacions. D'una altra banda, el cable podrà portar el senyal del canal municipal Barcelona Televisió. Una de les darreres actuacions del consistori per a difondre el projecte de la televisió per cable ha estat l'exposició "Ciut@ts bit @ bit" a les dependències municipals de

Lògica de la qualitat contra lògica de la quantitat

Darrerament s'han aixecat algunes veus avisant dels perills de les noves tecnologies. Gent com Gabriel García Márquez, Indro Montanelli o Juan Luis Cebrián i Romà Gubern. Romà Gubern és catedràtic de comunicació audiovisual de la Universitat Autònoma de Barcelona, periodista i escriptor. També ha fet guions de cinema i de televisió. Assegut al seu estudi, els llibres gairebé el colguen. Però, a la taula, encara hi ha lloc per a un ordinador portàtil i un PC. No es considera gens apocalíptic, però no s'ha connectat a Internet. Tot just s'ho pensa.

—*Creu que l'augment de l'oferta televisiva farà augmentar els mals que s'atribueixen a la televisió?*

—L'increment d'oferta en teoria hauria de significar una diversificació de fonts d'informació, i per tant, seria un bé. A la pràctica, això no és veritat perquè les fonts, l'origen de la informació, són poques i, concretament en el cas de la ficció, tothom va a parar al mateix rebost de Hollywood. Per tant, un increment de canals significa més presència de material nord-americà que és el que domina el mercat, com sigui que més de la meitat del material de ficció que s'exhibeix a Europa ve dels EUA. Més canals significa més varietat de la mateixa cosa. Això és el que passa a la pràctica. Ara, si hi hagués una política racional podria significar que més canals portessin més diversificació. De totes maneres, tal com va la cosa ara, més canals significa més presència de la cultura hegemònica, que és la nord-americana.

—*I on porten les quotes mínimes de producció audiovisual europea?*

—Des de fa anys alguns països, sobretot França, han maldat per una producció televisiva de procedència europea. El que passa és que, fa deu anys, quan el ministre francès d'aleshores, Jack Lang, ho va impulsar, va establir una fórmula precària consistent a programar el 51% de producció europea "sempre que sigui possible". I "sempre que sigui possible" és una clàusula que invalida l'altra. Ara, fa poques setmanes, el debat s'ha reobert al Parlament europeu (i Espanya, que sempre votava al costat de França en un front París-Madrid, aquesta volta ha votat contra el 51%; és a dir, que encara anem pitjor). Doncs bé, han tornat a ratificar la fórmula del 51%, "sempre que sigui possible", de manera que estem en mans dels americans.

—*L'aparició de canals temàtics en la televisió per cable podria fer canviar la situació?*

—Als canals temàtics, també hi van pel·lícules fetes a Amèrica, programes pedagògics fets a Amèrica, programes de botànica o d'animals fets a Amèrica... és a dir que els temàtics també, en bona mesura, depenen de l'hegemonia, de l'abundància i de la presència dels americans que tenen grans estocs de material i els distribueixen molt barats. Europa no té material suficient per a subministrar aquest model i per tant anem a parar als americans. Després també hi ha un altre problema. Si l'audiència és fragmentada gaire, com ja ha passat amb l'aparició de les privades, què passa? Que si l'audiència d'un canal és petita, perquè té pocs abonats, s'instaura una política més raquítica, més conservadora, menys innovadora a l'hora de programar. D'una altra banda, el cable, per

raons demogràfiques i culturals, també té un sostre. No té un sostre infinit. Per tant, un excés de cable, igual que ha passat amb les privades, el que farà és fragmentar l'audiència i portarà a polítiques més agressives i sensacionalistes per conquerir audiència, cosa que és dolenta, o a polítiques conservadores per conservar la que ja tenen.

—*Com a cinèfil que és, què li'n sembla, del servei de pagar per mirar (pay per view), que permetrà de portar el cinema a casa?*

—Home, en el meu cas, no ho sé, perquè jo tinc més de dos mil vídeos. Però esta bé. El que passa és que pot matar les sales públiques de cinema. Quan la gent es pugui programar a casa les pel·lícules pot deixar de sortir, com de fet ja passa. Anar al cinema i congregarse en una sala pública té una dimensió col·lectiva, de socialització, d'interacció interpersonal que no té el fet d'estar-se tancat a casa. Però és còmode. Jo mateix miro moltes pel·lícules a casa amb el vídeo. De fet, tota la cultura moderna, per causa de la política de les multinacionals electròniques, és una cultura de terminals domèstics. És el que passa a la pel·lícula *Denise calls up*. Tothom tancat a casa, sense vida social. Per tant, això dinamitarà les formes col·lectives d'oci.

—*I com a president de la Societat Espanyola d'Historiadors del Cinema, què en pensa, de la televisió interactiva, en què l'espectador podrà intervenir-hi directament?*

—Mira, això, t'ho puc respondre amb una sola frase: amb la televisió interactiva Hamlet, a través del comandament de l'usuari, s'acabarà casant amb l'Ofè-

la plaça de Sant Jaume. Tot un esforç per a convèncer el ciutadà que el futur serà digital o no serà.

El cable podrà transportar, a part dels senyals de televisió convencionals, alguns serveis afegits. És precisament en aquests serveis que els operadors veuen el negoci. Tot sota el control inevitable dels bits

màgics. L'electrònica digital ha esdevingut la gran protagonista d'aquesta dècada. D'uns anys ençà la paraula digital és present a tot arreu. Però, què té la tecnologia digital que no tingui l'analògica? Per començar, un cop un senyal codificat digitalment, és a dir, en forma de bits (uns i zeros), pot ser mani-

pulat, emmagatzemat i transportat d'una manera molt fàcil i sense les interferències dels senyals analògics. La qualitat d'imatge i de so augmenta considerablement.

A més, la televisió digital —tant per cable com per satèl·lit— deixa comprimir el senyal, cosa que permet d'augmentar el nombre de ca-

MIREIA MARGENAT

lia. És a dir, que no en preguntis més.

—Quins altres canvis poden portar les noves tecnologies?

—Totes elles han estat dissenyades per fer de la llar, de la casa, un terminal de comunicació. El telebanc, la telescopia, el teletreball, això té molts avantatges. Dic avantatges perquè no vull ser demagògic. Pot portar l'estalvi de carburants, menys trànsit, disminució de la contaminació atmosfèrica; pot fer que les mestresses de casa o els discapacitats puguin treballar a casa... Inconvenients: aïllament psicològic i social. Els sindicalistes s'hi oposen perquè significa la desaparició de l'espai laboral col·lectiu, el concepte de fàbrica, d'oficina, amb tot el que significa d'espai per

a fer política laboral. I a més, perquè aquest sistema de terminal permet un més gran control de la productivitat per part del patró. El país que té més percentatge de teletreballadors és Estats Units, amb un 7%. En alguns altres països també es va implantant. El que passa és que si demanes a la gent si li agradaria, et respon: no, perquè, a mi, m'agrada sortir, trobar-me amb la gent, anar a fer un cafetó. Crec que el que s'ha de fer és potenciar els espais públics per contrarestar aquesta tendència. Benvinguda la discoteca, benvingut el club, l'ateneu, perquè, si no, tot és aïllar la gent amb el seu terminal.

—Es deixaria fer una diagnosi mèdica via consulta virtual?

—No, no. Perquè la màquina no té intel·ligència, la màquina ha estat programada amb un determinisme contingut en el programa. Si, a un ordinador, li dius que busqui dos nombres parells que sumats donin un nombre senar, es passarà l'eternitat sumant infructuosament. El nen de sis anys, a l'escola, al cap d'un minut ja diu al mestre que això és impossible. El metge amb experiència lliga, vincula símptomes, i té un pensament globalista que no té la màquina.

Per mi el problema és que tots aquest processos estan en mans d'enginyers i d'economistes, i la lògica d'aquesta gent és una lògica quantitativa, no qualitativa..., i els comunicòlegs, els intel·lectuals ens ocupem de temes de qualitat. Quan es parla de la societat dels cinc-cents canals —perquè tothom diu que anem cap a la societat dels cinc-cents canals com si fos la utopia, l'opulència—, doncs, molt bé. Això ve dels enginyers i dels economistes. Per ells és molt volum de negoci, moltes empreses, molt de benefici. La lògica de la quantitat ens tiranitzava avui dia. Llavor la pregunta següent és: de què els omplirem aquests cinc-cents canals?

I això explica els fracassos produïts per aquesta lògica que crea utopies tecnològiques autosuficients. Per exemple el fracàs del videotelèfon. Per què no es fa servir? Perquè el videotelèfon no és funcional en les relacions socials. El fracàs de l'alta definició, que s'havia d'haver implantat a Europa l'any 1995. Acabem el 1996 i mai no s'implantarà. Ara parlen del PAL-plus; tampoc no s'implantarà, profecia. La quadrifonia, on és ara? A les vitrines del museu de la tècnica. Són invents que ignoren les realitats psicològiques i socials de l'ésser humà i els seus esquemes de comportament. Per tant, a la lògica de la quantitat dels enginyers, s'hi ha d'oposar la lògica de la qualitat, la lògica dels intel·lectuals i dels responsables de les polítiques culturals. M. D.

nals en una banda de freqüències. Es com convertir una carretera comarcal en una gran autopista.

A sobre, els bits possibiliten una comunicació bidireccional entre l'emissor i el receptor. Per tant, un cop la xarxa actuï a ple rendiment, seran moltes les possibilitats que tindrà l'abonat: televisió interacti-

va, pagar per mirar (*pay per view*), vídeo per demanda, serveis educatius a distància, serveis domèstics, telebanc, telecompra..., és a dir, les superautopistes de la informació.

Però per a arribar fins a aquest escenari gairebé idíl·lic caldrà que s'aclareixin algunes coses. Per començar encara no hi ha una legis-

lació concreta sobre els teleserveis. El mes de juny del 1996 va entrar en vigor el Reial Decret 6/1996 de liberalització de les telecomunicacions que encara no defineix quins serveis podran prestar els operadors de cable a partir del 1998, data de la liberalització total. De moment, doncs, fins a l'1 de gener de

Teleserveis a la carta

“Tele” ve del grec i vol dir lluny, distància. El cable permetrà d'accedir a un seguit de serveis que se'ns oferiran des de diversos llocs. La televisió esdevindrà un aparell capaç d'oferir les possibilitats audiovisuals més diverses: des dels canals actuals, fins a canals temàtics, hom podrà mirar de tot pagant (*pay per view*). També hi haurà les opcions derivades de la demanda de vídeos per l'usuari: vídeo quasi per demanda, vídeo per demanda, videojocs... Tot permetrà que, per via interactiva, l'usuari pugui escollir els films i programes que més l'interessin. Fins i tot li permetrà de comunicar-se amb els professors dels canals de televisió educativa per aclarir dubtes.

Un altre aspecte interessant és el de la domòtica, és a dir, la gestió informatitzada de tots els serveis d'un ha-

ARXIU

bitatge (alarmes antiincendi, alarmes antirobatori, control de consums energètics). Sense oblidar la possibilitat de la telecompra, que possibilitarà, amb el comandament a distància del televisor, de seleccionar els productes escollits.

Els avenços també es notaran en el món de la telemàtica. Les llargues esperes dels usuaris d'Internet podran desaparèixer, com sigui que la velocitat de transmissió de dades augmentarà considerablement. Això permetrà d'incrementar el volum de teleocupació o telefeina.

També serà possible d'obtenir la consulta “virtual” d'un metge sense moure's de casa. La diagnosi serà tramesa al pacient per la xarxa de cable. I, naturalment, hom podrà consultar els estats dels comptes bancaris i fer tot de gestions sense cues a la fines-treta de torn.

Finalment, si la legislació ho acaba permetent, els operadors de cable també podran oferir serveis telefònics. Segons els experts, això podria reduir el rebut mensual d'un 10% a un 20%. **M. D.**

ARXIU / RICARD CUGAT

Pasqual Maragall. Ha manifestat que vol fer de Barcelona la capital europea de les telecomunicacions.

CTC, l'empresa amb participació de la Generalitat i l'Ajuntament que encablarà Barcelona, té per objectiu arribar a tot el Principat.

1998 el cable només serà televisiu. Amb tot, fonts del Departament d'Indústria de la Generalitat confien que ben aviat s'esvaeixin el dubtes i que els segons operadors puguin gestionar tota mena de prestacions, inclosa la telefonia.

Un flux de milions. De fet, les xifres canten. Només en la primera fase —que arribarà a 20.000 llars i que ja ha arrencat—, la xarxa pilot de Barcelona costarà uns 2.500 milions de pessetes. Amortitzar una inversió d'aquest calibre seria molt difícil només amb una quota

de dues mil pessetes mensuals, que és el que costarà, aproximadament, abonar-se al paquet bàsic de televisió, format per una trentena de canals. Entre aquests canals, hi ha els vuit que actualment sol agafar una antena normal.

L'objectiu de CTC, si aconseguix les llicències, és d'encablar tot el Principat seguint la divisió de tres àrees feta per la Generalitat. La primera, Barcelona-Besòs, inclou tot el Barcelonès menys l'Hospitalet de Llobregat. La segona àrea és l'Oest, que abraça les comarques occidentals, i la tercera, anomenada Nord-est, comprèn les comarques nord-orientals. S'ha procurat un equilibri econòmicodemogràfic entre aquestes tres àrees per evitar nivells d'implantació desiguals. Les previsions de l'empresa són de tenir encablada Barcelona dintre de tres anys i un 80% del Principat dintre de cinc.

Pel que fa al País Valencià, segons el Ministeri de Foment la ciutat de València entrarà dintre les tretze primeres demarcacions que obtindran la llicència per al segon operador de cable. Valenciana del Cable —que va aconseguir la llicèn-

cia adjudicada per l'Ajuntament-va anunciar fa poc que pensa tenir 2.000 llars encablades el març d'enguany i estendre la xarxa als 330.000 habitatges de la ciutat en els quatre anys vinents. La xifra d'inversió de l'any 1997 oscil·larà, segons previsions, entre 2.000 i 3.000 milions de pessetes.

A Mallorca, el maig del 1995 es va crear la societat CMC, formada per l'Ajuntament de Palma, GESA (filial d'Endesa), Cable Europa, el grup Moll, i alguns més. L'empresa es va fixar l'objectiu de fer arribar el cable, en tres anys, a 100.000 llars de Palma, amb una inversió de 3.500 milions.

Però la intenció de diverses televisions públiques i privades i de Telefònica de crear una plataforma de televisió digital pot enfosquir el panorama del cable. La plataforma digital podria oferir una quarantena de canals que captaria una antena parabòlica proveïda de descodificador. També podria donar serveis com telecompra, vídeo per demanda... Paral·lelament, Canal Satélite Digital (Sogecable) ja ha començat les emissions en proves de canals temàtics digitals en espanyol a través del satèl·lit Astra. A més, recentment ha signat un acord amb Antena 3 i TV3 sobre els drets televisius de futbol i fruit d'aquesta col·laboració pot sortir una nova societat que creï una nova plataforma digital que competeixi amb la de Telefònica, que compta amb el vist-i-plau del govern d'Aznar (vegeu EL TEMPS núm. 656).

"El debat cable-satèl·lit no és nou. A cada tombant hi ha el profeta tecnològic que diu que si cable que si satèl·lit. Però no és una qüestió tècnica, sinó d'estratègies polítiques i d'inversió", diu Josep Gifreu. Per Gifreu, l'aposta de futur s'ha de basar en la combinació de tots dos sistemes. Així i tot, hi ha analistes que diuen que a l'estat espanyol no hi ha mercat suficient per a dos sistemes de televisió de pagament. Si aquest fos el cas, el temps s'encarregaria de decidir quin dels dos s'emportarà els bits al seu molí.

Miquel Darnés

ARXIU

Imatge del sistema de satèl·lits Astra, a través del qual ja han començat a emetre canals temàtics digitals en proves. Segons alguns analistes, a l'estat espanyol no hi ha prou mercat per utilitzar aquest mitjà i el cable alhora.

FUNDACIÓN BARTOLOMÉ MARCH SERVERA

V PREMI DE NOVEL·LA BREU JUAN MARCH CENCILLO

DOTACIÓ: 1.000.000 PTA.

*Convocatòria per a la recepció d'originals
escrits en qualsevol
de les dues llengües oficials
de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears,
l'extensió dels quals no ha de ser major
dels cent deu folis
ni menor dels setanta-cinc.*

*Han de trametre's tres còpies abans del
31 de març de 1997.
El jurat emetrà la seva decisió el primer dijous
del mes d'agost.*

*El IV Premi de Novel·la Breu Juan March Cencillo fou concedit a
José Luis de Juan per l'obra El apicultor de Bonaparte.
Editada per Bitzoc.*

Fundación Bartolomé March Servera. Carrer del Conquistador, núm. 13
Tel. (971) 72 28 29. Fax (971) 72 58 03
Palma de Mallorca 07001